

Šeimos misija ugdyti (II)

Kalbėtis su vaikais temomis, kuriomis jie domisi, duoti gerą pavyzdį ir nebijoti daryti jų gyvenimui teigiamą įtaką - tai kai kurie ugdymo iššūkiai.

2020-03-31

Žmogus vystosi ir *realizuoja save* priimdamas sprendimus laisvėje. Kaip žinoma, laisvė nėra tiesiog galimybė pasirinkti iš dviejų variantų, bet gebėjimas save valdyti, kad galėtume priartėti prie to, kas iš tiesų gera. Todėl vaikų ugdyme

pirmiausia reikia juos formuoti
laisvės *perspektyvoje* taip, kad norėtų
daryti gerą: ne todėl, kad taip jiems
buvo liepta, bet todėl, kad žino, jog
tai, ką daro, yra gera.

Vaikai dažniau yra ugdomi per tai, ką
mato ir patiria namie – laisvės
atmosferą, džiaugsmą, jautrumą ir
pasitikėjimą – nei per rimtų diskursų
klausymą apie gyvenimo taisykles.
Todėl tėvų misija ugdyti yra labiau
veiklus dalyvavimas meilėje *tiesai*,
kuri yra raktas į laisvę, negu tik
kalbėjimas apie ją [1].

Tokiu būdu, padedant Dievo malonei,
vaikai bręsta su noru kreipti savo
gyvenimus absoliučios Tiesos link,
kuri vienintelė gali suteikti
gyvenimui prasmę ir patenkinti
giliausius žmogaus širdies troškimus.

Reikli meilė

Ugdyti laisvei yra menas, dažnai
nelengvas. Benediktas XVI pabrėžė,

kad „kebliausias auklėjamojo darbo momentas – pusiausvyra tarp laisvės ir drausmės. Be elgesio ir gyvenimo taisyklių, diena iš dienos taikomų mažuose dalykuose, neįmanoma nei išugdyti charakterio, nei parengti išbandymams, kurių ateityje netrūks. Tačiau auklėjimas pirmiausia yra susitikimas laisvėje, o nusisekęs auklėjimas – mokymas tinkamai naudotis laisve” [2].

Išlaikyti pusiausvyrą tarp drausmės ir laisvės padeda ši taisyklė - atsiminti, jog tikėjimas ir krikščioniškas moralumas yra raktas į žmogiškąją laimę. Buvimas krikščioniu gali būti reiklus, tačiau niekada nebus kažkuo varginančiu, bet priešingai – nepaprastai išlaisvinančiu.

Ugdymo tikslas yra tai, kad nuo vaikystės vaikai namuose patirtų tai, jog „žmogus <...> gali visiškai atrasti save tik nuoširdžiai save

atiduodamas“ [3]. Asmuo, kuris gyvena pilnai krikščionišką gyvenimą nėra „kompromisinis, nuobodus; nepraranda savo laisvės. Tik asmuo, kuris visiškai pasitiki Dievu, suranda tikrą laisvę, didžiulę laisvę ir kūrybiškumą, tikrą laisvę darant gera“ [4].

Krikščioniškas gyvenimas yra vienintelis laimingas gyvenimas; vienintelis išlaisvinimas nuo gyvenimo be Dievo kartėlio. Benediktas XVI savo pontifikato pradžioje sutartinai užtikrino: „Jeigu pakviesime Kristų į mūsų gyvenimą, nieko neprarasime, nieko – absoliučiai nieko iš to, kas suteikia gyvenimui laisvės, grožio ir didumo. Nieko! Būtent draugystėje su Dievu plačiai atsiveria gyvenimo vartai. Tik šioje draugystėje iš tiesų atsiskleidžia didžiuliai žmogiškieji potencialai. Tik šioje draugystėje patirsime tai, kas yra gražu ir kas išlaisvina. Tad ir šiandien iš visų jėgų ir su sąmoningu

įsitikinimu bei iš ilgos, asmeninės gyvenimiškos patirties tariu visiems jauniems žmonėms: „Nebijokite Kristaus! Jis nieko neatima, o duoda viską. Tas, kuris Jam save patiki, gauna šimtą kart daugiau“ [5].

Tam, kad šie ugdymo tikslai taptų pasiekiami, pirmiausiai reikia, kad harmoningo gyvenimo džiaugsmas „spinduliuotų“ iš pačių tėvų. „Tėvai pirmiausia moko savo elgesiu. Vaikai iš savo tėvų laukia ne vien naudingų žinių ar išmintingo patarimo, bet žymiai svarbesnių dalykų: jie ieško gyvenimo prasmės ir trokšta jos vertės įrodymo. Ši prasmė išreiškiama konkrečia žmogaus būtimi, kuri įgijus patirties ilgainiui aiškiai įtvirtinama“ [6].

Vaikai turi matyti, kad tėvų elgesys nėra kliūtis vidinei laisvei, bet jos šaltinis. Tėvai, savo ruožtu, nieko neprimeddami jėga, turi teigiamai formuoti savo vaikų „vidų“, ugdyti

juos laisvei, pagrįsdami gėrio būtinybę tokiu būdu, kad vaikai jį suprastų taip, kad perimtų kaip asmeninę vertybę. Tokiu būdu vaikų asmenybė stiprėja, augdami jie tampa brandesni, saugūs ir laisvi. Jie mokosi gyventi laisvai nuo madingų tendencijų bei rinktis irtis prieš srovę, kuomet tai yra būtina. Patirtis rodo, kad pasiekę brandą, vaikai parodo tėvams didesnę dėkingumą už išugdytą laisvę ir už atsakomybę negu už kažką kitą.

Siūlyti aukštesnį gėrį

Meilė vaikams, be abejonės, neturi nieko bendro su „neutralumo ugdymo“ principu, kuris galiausiai praktiškai nėra įmanomas. Iš vienos pusės reikia atsiminti, kad jei tėvai neugdo savo vaikų, kiti tai padarys už juos. Visada – o šiuo metu gal netgi daug labiau nei praeityje – įvairios visuomeninės grupės, globalios nuotaikos ir medijos turi

esminę – niekada ji nebus neutrali – įtaką žmonių laikysenai. Iš kitos pusės, šiuo metu egzistuoja tendencija perteikti tas vertybes, kurios yra priimtinos visiems: galbūt pozityvios vertybės, tačiau, akivaizdu, negausios.

Tėvai neturi pabūgti perduoti vaikams visą gėrį, kuri pripažįsta kaip būtiną jų laimei. Kuomet tėvai akcentuoja, pavyzdžiui, mokslus, tuomet vaikai sužino, kad mokslas yra svarbus kožiris jų gyvenime. Teigiamas tėvų požiūris į švarą ir tvarkingą aprangą – tai informacija vaikui, teigianti, kad higiena ir išvaizda nėra nereikšmingi. Tačiau jei tėvai, netgi rodydami pavyzdį ir visuomet aiškindami dalykų tikslingumą, nereikalauja tam tikrų dalykų (pavyzdžiui, būti santūriam, visuomet sakyti tiesą, būti ištikimam, melstis, dažnai priiminėti sakramentus, gyventi skaistume ir pan.), vaikai gali intuityviai

pagalvoti, kad tie dalykai jau nebėra svarbūs, kadangi patys tėvai jau negyvena jais arba neturi drąsos siūlyti juos vaikams priimti rimtai.

Realizuojant šį uždavinį esminė reikšmė atitenka komunikacijai. Kyla pagunda tarti: „nesuprantu šiuolaikinio jaunimo“, „atmosfera nėra gera“, „kadaise apie tai net nepagalvotume“. Svarstymai, besiremiantys autoritetu, tam tikru metu gali būti naudingi, tačiau pasirodo nepakankami ilgesnėje laiko perspektyvoje. Ugdant kartais reikia remtis argumentais, besiremiančiais atlygio ir bausmės sistema, bet pirmiausia reikia kalbėti apie tai, kas yra gera ir bloga konkrečiame elgesyje bei apie gyvenimo būdą, kurį toks elgesys sukuria. Tokiu būdu taipogi padedame vaikams atrasti nenutrūkstamą ryšį tarp laisvės ir atsakomybės.

Su vaikais būtina diskutuoti. Šv. Josemaria patikslina ir sukonkretina tėvo ir motinos idealą patardamas tėvams, kad taptų „savo vaikų draugais, su kuriais jie noriai dalintųsi rūpesčiais, tartųsi dėl savo problemų, tikėdamiesi sulaukti nuoširdžios ir veiksmingos pagalbos“ [7]. Norint tai pasiekti, reikia leisti laiką kartu, įdėmiai klausytis, imtis iniciatyvos ramiai pasikalbėti apie svarbiausius kiekvieno gyvenimo etapo reikalus: gyvenimo pradžią, jaunatvišką maištą, susižadėjimą ir, be abejonės tai, kas svarbiausia – pašaukimą, kurį Dievas suplanavo kiekvienam.

Benediktas XVI įspėjo, kad „auklėjimas būtų labai skurdus, jeigu apsiribotų žinių bei informacijos perteikimu, bet praleistų didžiuosius klausimus apie tiesą, ypač apie tą Tiesą, kuri gali būti gyvenimo kelrodis“ [8]. Tėvai neturi bijoti kalbėtis su vaikais apie viską, nei

bijoti pripažinti, kad ir jie taip pat daro klaidų, kad taip pat buvo jauni: nuoširdumas niekuo nesumenkins jų autoriteto, bet pagimdys pasitikėjimą, reikalingą ugdymo misijai atlikti.

Svarbiausias reikalas

Tėvų misija ugdyti yra aistringas, daug atsakomybės nešantis uždavinys. Tėvai „turi suprasti antgamtinį uždavinį, kuris yra susijęs su šeimos sukūrimu, vaikų ugdymu, krikščionišku visuomenės veikimu. Nuo būtent šios misijos įsisąmoninimo didele dalimi priklauso įdirbis ir jų gyvenimo sėkmė, jų laimė“ [9].

Tėvystė yra fundamentalus uždavinys. Šv. Josemaria turėjo įprotį kartoti, kad vaikai yra pirmasis ir geriausias tėvų „verslas“: jų laimės verslas, iš kurio Bažnyčia ir visuomenė daug tikisi. Taip pat, kaip geras darbininkas išlaiko visuomet

kilnų troškimą mokytis ir tobulinti savo darbą, tėvai turi puoselėti troškimą mokytis būti geresniais sutuoktiniais, geresniais tėvais.

Tam, kad išplėtotų šį troškimą, šv. Josemaria inspiravo daugelį praktinių iniciatyvų, kurios ir toliau padeda tūkstančiams porų jų sumanymuose: kursai šeimyniniais klausimais, jaunimo klubai, mokyklos, kuriose pagrindiniai veikėjai yra tėvai ir pan.

Būti gerais tėvais yra iššūkis. Nėra reikalo apeiti pastangas, kurios yra su tuo susijusios, tačiau dalyvaujant Dievo malonei, santuokos sakramento bei džiaugsmingo vienas kitą mylinčių sutuoktinių savęs dovanojimo dėka visos šios aukos bus malonia patirtimi. Vaikų ugdymas nėra profesinis darbas, kuris apsprendžia likimą ar konkrečios atmosferos sukūrimą, bet yra meilės padarinys. Šios meilės

dėka tėvai gali su pasitikėjimu kreiptis į Dievą, „*nuo kurio kiekviena tėvystė danguje ir žemėje turi vardą*“ [10], kad saugotų šeimos židinį ir apgaubtų vaikus palaiminimais.

„*Melskitės už savo vaikus. Motinos ar tėvo malda, atsimenančių savo vaikus prieš Dievą, turi didžiulę jėgą.*

Melskis! <...> Melskis už savo vaikus. Patikėk juos Švenčiausiajai Mergelei Marijai, susidraugauk su šventuoju Juozapu, kuris buvo idealus tėvas, melskis savo vaikų angelams sargams“ [11].

M. Díez

.....

[1] Plg. *Jn 8, 32*.

[2] Benediktas XVI, *Laiškas Romos miestui ir vyskupijai apie neatidėliotinas auklėjimo užduotis* (2008-01-21).

[3] Vatikano II susirinkimas, Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje
Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje
Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje
Gaudium et spes, nr. 24.

[4] Benediktas XVI, Homilija (2005-12-08).

[5] Benediktas XVI, Homilija per pontifikato inauguracijos Šv. Mišias (2005-04-24).

[6] Šv. Josemaria, Kristus eina pro šalį, nr. 28.

[7] Ten pat, nr. 27.

[8] Benediktas XVI, Laiškas Romos miestui ir vyskupijai apie neatidėliotinas auklėjimo užduotis (2008-01-21).

[9] *Pasikalbėjimai su prelatu Escriva*,
nr. 91.

[10] *Ef* 3, 15.

[11] Šv. Josemaria, *Hogares
luminosos y alegres* [Šviesūs ir
linksmi židiniai], p. 125.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
lt-lt/article/seimos-misija-ugdyti-ii/](https://opusdei.org/lt-lt/article/seimos-misija-ugdyti-ii/)
(2025-04-04)